
Elekes Éva

HÁROM TELEPÜLÉS – HÁROM KÖNYV

VANYARC AZ EZREDFORDULÓN

2002-ben, karácsonyfánk alatt egy város- és két falutörténeti kiadványt is találtam, az ajándékok között – nagy-nagy örömmre.

Az egyik a *Vanyarc az ezredfordulón 2000–2001.* című volt. Azóta is gyakran „felütöm”, bár „becsukva” is nagyon tetszik. Borítóján a vanyarci Emlékpark esti díszkivilágításban látható. Kétségtelen, hogy ez a fotó mindig kedvet csinál a tovább lapozgatásra. A finom fogású lapokról nem is beszélve, melyek a fotókon kívül szépen tördelt, könnyen áttekinthető, olvasható szöveges információt is „hordoznak”.

A közel másfélezer színes fotó, köztük az archív, fekete-fehérek, érzéketesen jelenítik meg a Nógrád megyei szlovák nemzetiségű kis falut, Vanyarcot (Veňarec).

Mint egy pompás fotóalbumot, úgy nézegetjük, pedig ez a képeskönyv komoly falutörténet, forrásértékű tanulmánykötet is egyben.

Nem véletlen, hogy a kiadvány „megálmodója” és szerkesztője Nedeliczki Teréz éppen a vanyarci volt Dessewffy-kúriában működő 15 ezer kötetes könyvtár vezetője. Az sem véletlen, hogy mint tőzsgyökeres vanyarci, a legavatottabb szem látószögéből két és fél éven keresztül fotózta lakóhelyét. Fáradhatatlanul járta minden évszakban a falu régi és új utcáit, hídjait, intézményeit, templomait, temetőit az otthon és határban dolgozó embereket, mindenhol keresve a fotótémákat.

Az önkormányzat, a helyi vállalkozók és sokan a lakosok közül is szívesen mecénálták a képeskönyv megjelentetését. Alkotótársak pedig a fotózásban is akadtak, akik művészi fotókkal gazdagították a képeskönyvet. A Széchenyi-terv hathatós támogatásával így valósulhatott meg Teréz álma.

Érdemes volt megpróbálni fotókkal is átfogó képet adni egy település jelenéről, a vanyarci emberek életéről, hétköznapijairól és ünnepeiről. A szerkesztő érdekes párhuzamokba és kapcsolatokba csoportosította a fényképeket. Szinte azok „írták meg” a vanyarci „képes krónikát”. Néhány fejezetcím: *Felekezetek; Életképek; Portrék; Generációk; Hagyományápolás; Vanyarci*

---

cigánycsaládok; A volt Desseffy- és a Veres-kúria története képekben; Sport; Falusi turizmus; Viselettörténeti babamúzeum.

Vanyarc az ezredfordulón című képeskönyv bizton erősíti a helyiek önismertét, közösségi összefogását, a távolba szakadtak ragaszkodását a lakóhely, a szülőfalu: Vanyarc iránt.

A nem vanyarci olvasóban pedig, akár csak bennem is, őszinte rokonszenvet ébreszt a könyv, az ott élő emberek iránt, és kedvet a kiránduláshoz a csendes, jó levegőjű kis faluba, a festői vanyarci tájra.

ZÓLYOMI JÓZSEF: CSITÁR

Már a címe is, *Csitár*, kedvesen ráhangolt ennek a könyvnek a kiválasztására, a balassagyarmati Helytörténeti Gyűjtemény és Kutatóhely Könyvtárából.

Tudtam, hogy ez a Csitár nem az a Csitár, ahol Bartók Béla összegyűjtötte a népszerű *Csitári hegyek alatt...* című népdalt (az a Nyitra mentén található, Szlovákiában).

A könyv szerzője, Dr. Zólyomi József néprajzkutató, a balassagyarmati Palóc Múzeum nyugdíjas igazgatója, lelkes falutörténetíró, de talán nála is lelkesebbek voltak a csitári képviselőtestület tagjai, Huszár Ferenc polgármesterrel az élen – akiknek köszönhető ennek a kiadványnak megjelenése.

Sajnos még nem voltam Csitárban, csak Nógrádgárdonyban jártam, mint népművelő, ahol több alkalommal megrendeztük a Nógrád Megyei Fafaragó Tábort.

Hogy Nógrádgárdony története mennyire összeforrt századokkal ezelőtt Csitáréval, azt csak most tudtam meg ebből a könyvből.

Csitár nevének első írásos említése I. Károlytól 1327-ben kapott levélen található. Ezt és más tanúságtevő írásos emléket – pl. Csitár község pecsétjét 1788-ból és egyéb dokumentumokat – Nagy Márta, balassagyarmati festőművész gondos rajzain mutatja be a szerző. Az 1920-as években faragott lakóház oromfalának aprólékos rajza nagyon szép illusztráció. A korabeli fotók a XIX. század zsupfedeles pajtáiról, lakóházak berendezéseiről, a XX. századi csitári népviseletbe öltözött leányról és családokról mind-mind „beszédes” dokumentumai Csitár Nógrádgárdony történelemének.

Kezdetben volt Nagycsitár és Kiscsitár. A XVI. század közepétől számos információt sikerült összegyűjtenie a könyv írójának. Az 1559-es évi összeírásban még Gárdony faluként szerepelt.

Nagycsitár, Kiscsitár az évszázadok folyamán többször elpusztult, kihalt, majd újra benépesült. Sorsát befolyásolta, hogy kik voltak birtokosai. Csitár

---

a XVIII. században még Szécsényhez tartozott; Gárdonypusztával együtt azonosak voltak a birtokosaik is. A szerző ún. leszármazási táblákon ábrázolja a tulajdonviszonyokat, illetve azok változásait a tulajdonjog szerint. A XIX. század közepéig Szécsényben és Gácson lakó Forgách család volt Csitár egyik földbirtokosa.

Érdekesek az uradalmi összeírások, pl. a falu szántóföldjéről, szőlőkről készült felmérések: „*Ezeknek egy része ugyan lapos és alkalmas a termesztésre, a más része azonban hegyes tájakon fekszik, s ezenfelül tekintetbe vévén azt, hogy a földnek minéműsége nem a legjobb lévén, az a 2-i Classisba helyeztetik.*”

Gazdálkodásról, állatállományról nem találunk leírást a Forgáchok korából. A XVIII. század második felében zálogbirtokosok lettek a Szentiványiak. Őket 1868-ban Balassa János követte abban a törekvésükben, hogy majorsági gazdálkodást folytattak Gárdonypusztán. 1894-ben házasság révén gróf Mailath István Géza lett Gárdonypusztá új birtokosa, aki az uradalmat új cselédházakkal bővítette, modernizálta a gazdaságot, generátorral fejlesztett árammal látta el a pusztán lévő épületeket. Az „örökölt” kastélyt lebontatta, hogy egy emeletes neoreneszánsz stílusú kastélyt építtessen a családjának Hubert József építésszel. A kastélyba ma is lehet gyönyörködni (igaz, csak kívülről, mert egészségügyi intézményként működik), a szanatórium parkja nagy és nagyon szép. Ezt igazolja az a tény, hogy természetvédelmi területté nyilvánították egzotikus fái, bokrai, díszcserjei, különleges madarai miatt.

Az iskolatörténetben is alapos áttekintést kapunk a két település művelődésfejlődéséről a XVIII. század második felétől, pontosan 1772-től. Az iskolák épületéről, a tanulólétszám növekedéséről, az iskolamesterrel, kántorral, az egytantermes iskolától a nyolcosztályos iskola bevezetéséig. Nógrádgárdonyban 1972-ben megszűnt az iskola működése.

A szerző külön fejezetben foglalkozik a csitári római katolikus templom történetével, amely sokszor pusztult el a faluval együtt, de mindig újjáépült és mindig szebb lett, mert széppé „*renováltatott az áldozatos hívek anyagi és kétkézi segítségével*”. De még a nógrádgárdonyiak ajándékáról is ír a Historia Domus: a főoltárt, a mellékoltárt, a lurdesi szobrot, szószéket egészen újonnan állította gróf Mailath Géza és nagylelkű neje, Zichy Marietta gárdonyi földbirtokosok 1370 forint költséggel. (Újdonságként hatott, hogy a gárdonyi kastélyban nyilvános kápolna is volt, faállványon lévő 35 cm átmérőjű kis haranggal; amikor a Fafaragó Tábor idején ott jártam, nem láttam nyomát és nem is hallottam róla.)

A csitári templom szépen karbantartott épületével, gazdag berendezésével és a könyvben leírt ismertetővel, hitelesen képviseli a helyiek vallásosságát, áldozatvállalását.

A könyvborítón látható színes fénykép és a többi templomfotó Balgáné Suba Katalin, fényképészt, az egész könyv tipográfiaiilag pedig a gyarmati HIR-ÁSZ Kft.-t dicséri.

A szerző lelkes családkutató, ehhez a munkájához is fáradhatatlanul bújta a születési-, házassági-, halotti anyakönyveket, adókönyveket, korabeli összeírásokat, azért, mert tudja, hogy „több olyan családfőt találhatunk, akiknek leszármazottai máig is élnek”: Antal család, Ádám család, Bárány család, Bernáth család, Bozány család, Csábi család, Csikány család, Czele család, Czigura család, Fülöp család, Gál család, Gurman család, Gyalog család, Herczeg család, Holman család, Komjáthy család, Pénzes család, Sebők család, Sipos család, Szakács család, Szemográdi család, Tóth család.

Zólyomi József családtörténetei leírhatatlanul izgalmas és becses olvasmányai lehetnek a leszármazottaknak... Csak 1971 óta élek Nógrád megyében, Balassagyarmaton, de még nekem, az idegennek is jóleső érzést okozott a könyvben olvasható családnevek egyikéről-másikáról kedves ismerősökre asszociálni...

Csitár polgármesterével, Huszár Ferencsel mondom én is: *„A község jelenlegi lakóinak, az itt született, de már máshol élőknek ajánlom ezt a könyvet, abban a reményben, hogy a múlt megismerése erősíteni fogja a szülőföld iránti szeretetet és tiszteletet.”*

SZENOGRÁDI FERENC: SZÉCSÉNY

A szerzőt nem ismerem személyesen, de Szécsényről szóló tudósításaival a megyei újságban már többször találkoztam, és olvastam írásait a *Palócföldben* is. Érthető kíváncsisággal lapoztam fel a könyvét...

Már az első oldalon kellemes meglepetéssel szolgált. Várostörténetét verssel indította. (Gondoltam, hogy Kleo és Kalliope múzsák együttes jelenléte csak javára válhat a könyvek.)

Vihar Béla (1908–1958), szécsényi költő *Vázlatok a szülőföldről* című verse rövid, rímes, frappáns összefoglalója a város történelmének:

„Szécsény, szülőföld... Nézem partodat... / Köröskörül sugárzó változat. / Hol most a traktor füstíve lebeg, / talán egykor ott dült az ütközet, / bronzszínű hegy mentén a csata – / egy kurjantásra mordájok zaja –, / és ott ereszkedett le valaha / Balassi Bálint daliás hada.”

Szenográdi Ferenc a történetírás prózai műfajában, 210 oldalon teszi ugyanazt, mint a költő. Az Ipoly völgyében a XXI. századig bezáróan a honfoglaló magyar törzsek letelepedésétől igyekszik átfogó képet adni

---

Szécsény múltjáról és jelenéről. Írói módszeréről azt írja az *Előszó*ban: „*Nem monográfia, nem szociográfia, mégcsak nem is útikönyv írására vállalkoztam. Azt mondhatom, a három terület egy kicsit szabadon, saját módon megírt vallomás.*”

A krónikás korrektségével, lelkiismeretességével és a lokálpatrióta érzelmeivel megírni a levéltári kutatásait, amit megélt, amit látott-hallott, amit lejegyzett (lelkes adatközlők vették körül), bizony nem lehetett könnyű feladat, főleg nem egyetlen kis kötetben.

Kisalakú a könyv, dehát a horpácsi Mikszáth Könyvkiadó könyveinek éppen ez a „sajátja”, ismérve, hogy kis helyen is elfér, könnyen kezelhető, olvasható.

A könyv szerkezete jól tagolt, könnyen megtaláltam benne, ami engem leginkább érdekelt. Jó hasznát vettem a *Város krónikája* címszó alatt felvázolt évszámok, helyszínek, események kronológiájának. Néhányat kiragadva idézek belőle: 1222: *a település első írásos emléke; 1332: Szécsényi Tamás kérésére XXII. János pápa engedélyt ad a kolostor megalapítására; 1627–1628: Szécsényben tartották a magyar-török béketárgyalásokat; 1705: II. Rákóczi Ferenc Szécsényben hívta össze az országgyűlést, itt választottak vezérlő fejedelmet; 1794: a várost tűzvész pusztította; 1846: Pulszky megvásárolta a csőd szélén álló Forgách Páltól a szécsényi birtokot; 1909: Szécsényi Hírlap címmel újságot alapítottak, 1916-ig jelent meg; 1975: megnyílt a múzeum; 1992: automata telefonközpontot kapott a város stb.*

Ezek az „egysoros” tájékoztatók, valamint a gazdag képanyag, a színes fotók (Szenográdi Tamás szép munkái) szemléltetően segítettek eligazodni a helytörténeti irodalomban. Akárcsak a könyv elején található *Földrajzi koordináták*: „*Szécsény, Nógrád megye északi részén, a szlovák határnál, a 22. főút mentén fekszik. Éghajlata nedves, kontinentális. Területe 46 km², lakóinak száma 6 369 (2000). Ebből Benczúrfalván 205, Pöstyénpusztán 216 ember él.*”

A *Szécsény története* című fejezetet olvasgatva – mint újságíró, kissé meglepett, hogy a rangos helytörténeti kutatások ellenére sem sikerült a város nevének eredetforrását megjelölni. 1229-ben kelt adománylevelben szerepelt először Zichan–Szécsény neve, míg a körülötte lévő települések: Salgo(tarjan), Nógrád (megyer), Balassa(gyarmat), Nagy(kürtös) esetében pontosan tudható, hogy a honfoglaló magyarok a névadók. Számomra nagyon megható volt az a fejezet, amiben a következő olvasható: „*A XIII. század kiemelkedő alakja, Szécsényi Tamás, erdélyi vajda, Nógrád megye főispánja, aki Károly Róbert király híveként egyedül Nógrádban 21 falut, 4 várat kapott, élete végéig országbíró, ősi és központi birtokának Szécsényt tekintette, sokat tett a város felvirágoztatásáért és még a nevét is a településről vette.*”

Hasonló jó urainak bizonyultak Guthy Országh Mihály és Losonczy Albert főúri családok, több mint egy évszázadon keresztül.

A XVIII. században: A szabadságharc bukása, a megtorlások után, ha nehezen is, de újra megerősödött a Forgách család, birtokát visszavásárolta, építkezésekbe (kastély, templombővítés), az uradalom korszerűsítésébe kezdtek, sokat tettek Szécsényért.

A XIX. században: A lakosság számának rohamos növekedése és a település kedvező miatt kereskedők, iparosok telepedtek le Szécsényben. A könyv beszédes számadatokkal is szolgál: 1828-ban 420 adóköteles családfő közül 65 iparos, 53 kalmár (kereskedő), ezt a foglalkozást főként zsidók űzték. Ebben az évben 79 zsidó családot tartottak számon a városban. Megjelent a magasabb iskolai végzettségű, nemesi, polgári, értelmiségi réteg is. Évente 6 országos vásárt tarthatott a város, a nép viszonylag szabadabb lett, gyarapodni tudott, de a gazdasági életben a mezőgazdaság volt a meghatározó.

Az önkényuralom éveiben nagyon lelassult Szécsény fejlődése, sőt, elvesztette városi rangját is. Ezért jelentett bizonyos „fényt”, ahogy a könyvben olvastam: *„Dr. Haynald Lajos kalocsai érsek, természettudós Szécsény szülötte 1875-ben árvaházat, kórházat, elemi leányiskolát alapított, és a gyermekek nevelésével, tanításával irgalmas rendi nővéreket bízott meg, akiknek rendházat építtetett.”*

A XX. században a kapitalizmus fejlődésével átrendeződtek ugyan a társadalmi viszonyok, a gazdasági erők, de Szécsénynek mezővárosi jellege megmaradt.

A közigazgatásban más volt a helyzet. 1905-ben fél év alatt megépült az eklektikus stílusú, ma is működő Városháza. Központtá tudott válni mint járási székhely. A kisipar és a kereskedelem virágzásnak indult, jól példázta ezt, hogy a századfordulón 207 kisiparos dolgozott Szécsényben.

Az I. világháború idején megtorpant a haladás, Trianon után pedig szinte megbénult az élet. Észak felé az Ipoly lett a határ. Sokan elvándoroltak, a környező városokban kerestek megélhetést maguknak.

A két világháború között nehezen talált magára a város, de lassan erősödni kezdett az ipar és a kereskedelem által. Ugyancsak színes palettán mutatta be ezt a szerző. Volt a városban: csizmadia, szabó, cipész, varrónő, kőműves, ács, kovács, asztalos, bognár, lakatos, órás, üveges, kerékgyártó, kárpitos, kocsifényező, bádogos, szíjgyártó, pék, hentes, kocsmáros, fényképész, szobafestő, cukrász, kalapos, könyvkötő, műszerész, géplakatos, mézeskalácsos, kéményseprő, kötélgyártó, kosárfonó, tetőfedő, kályhás, parkettázó, bérkocsis.

Virágzott a kereskedelem is. rőfös, rövidáru, papír-írószer, dohány, pipe-recikkek, építő-, tüzelőanyagok, divatárúk, fűszer-csemegeárúk, háztartási cikkek, Hangyaszövetkezet, sajtgyár és szeszfőzde, az 1920-as évektől

nyomda, Volent-féle malom, szikvíz-üzem stb. 1930-ban közvilágítást kapott Szécsény. Sorra épültek az iskolák: állami polgári fiú- és leányiskolák, felekezeti iskolák. Volt magánmozi, népszínház, a ferences kolostor könyvtára híres volt. Pintér Sándor tudós-ügyvéd hagyatékából közkönyvtár létesült.

A XX. század első felében felerősödött a Rákóczi-kultusz. 1937-ben Rákóczi emlékművet avattak, de készült Szent István emlékmű is.

Ezekben az években nagyon élénk volt a város társadalmi, vallási és sportélete. (Máriaegylet, Katolikus Legényegylet, Szécsény és vidéke Méhészkör, Faluszövetség, Szécsényi Fiókszövetsége, Tűzoltó Egyesület, Evangélikus Nőegylet, Cserkészcsapat, Kaszinó és Gazdakör Egylet, Korszolya Egylet, Polgári Lövészegylet, Izraelita Betegsegélyző Egylet. 1941-ben megalakult a Levente Egylet, Légoltalmi Liga, Ipartestület már 1911 óta működött, székházukat 1927-ben avatták.)

A II. világháború tragikus szécsényi eseményeiről *Az Értelmetlen halál, a város ostroma* ugyancsak beszédes című fejezetek szólnak szomorú szolidaritással. A II. világháború áldozatainak emlékműve a temetőben áll, egy lelkes szécsényi helytörténész kutatta fáradhatatlanul és gyűjtötte össze az orosz harcmezőkön elesett személyek neveit, így olvasható 152 szécsényinek, a háború után felrobbant aknák, lőszeres 17 áldozatának a neve az emlékművön. A zsidó temetőben is állítottak emlékoszlopot 301 személy nevével, akiket 1944-ben deportáltak és többé nem tértek vissza.

Élet a háború után. 1944. XII. 28-án fejeződött be Szécsény három hetes ostroma. Ettől kezdve az események sodrában: újjáépítésről, új rend megteremtéséről, állami, politikai, társadalmi szervezetekről, Szécsény dolgos hétköznapijairól, ünnepeiről íródott a gazdag krónika. Csak „mazzolahéjban” nevezek meg néhány jelentősebb történelmi határhelyet: 1945-ben megalakult az MKP helyi szervezete, a Nemzeti Bizottság; 1948: az iskolák államosítása; 1950: a ferencesek elhurcolása; 1950: a Községi Tanács megalakulása; 1951: a Palóc Háziipari Szövetkezet megalakulása; 1956: a forradalom szécsényi eseményei; 1963: a gimnázium megalakulása (1998-ban: számítástechnikai szakközépiskola; 2001-től ügyviteli szakképzéssel bővült a profilja); 1975-ben megnyílt a Múzeum; 1979: A Skála Áruház átadása; 1979: megszűnt a Szécsényi Járás; 1986: Szécsény visszakapta városi rangját; 1990-ben: a helyi önkormányzat megalakulása; 1991: Zeneiskolát létesített a helyi önkormányzat; 1992: automata telefonközpontot kapott a város; 1994: a Mentőállomás átadása; 1996: a mezőgazdasági szakképzőiskola felvette a Lipthay Béla nevét.

Fejlődő ipari létesítmények, bővülő kereskedelmi hálózat, egészségügyi, oktatási, művelődési intézmények gyarapodásának története is a könyv egészen a 2000. évig.

A millennium esztendejében avatták fel a város jelképének is tekinthető II. Rákóczi Ferenc szobrát és a XI. Ince pápa teret. Ez utóbbi nyilván felkeltheti az olvasóban – ahogy bennem is – az érdeklődést, miért éppen XI. Ince pápa lett a névadó. Nos, erre és sok más kérdésre is választ ad a könyv. Eddig még soha nem hallott dolgokról találtam benne én is hasznos információkat.

Oktatás, Művelődés, Szórakozás vagy Séta a városban, vagy A civil szervezetek és egyéb közösségek, vagy az Arcképcsarnok, Szécsény és környéke címeket viselő fejezetek végig nagyon érdekesek és érdeemesek a figyelmünkre. Olvasása közben jóleső érzés volt személyes „ismerősöket”, már látott-hallott eseményeket felfedezni. A Nógrád megyei őszi tárlat volt ilyen. A helyi művészek nevei között olvasni Fodor Imrénéét, akinek népi ihletésű kerámiáiból otthonomban is féltő szeretettel őrzök egyet, akárcsak a Szécsényi Múzeum Baráti Körének remek irodalmi kiadványaiból néhányat. (Nógrádi Képcsarnok, Komjáthy Jenő válogatott versei)

Az *Arcképcsarnok*ban bemutatott, és méltatott, kiemelkedő képességű személyek, akik nemcsak sokat, de mindent megtettek szeretett városukért, Szécsényért: *Dr. Haynald Lajos (1816–1891), Szontágh Pál (1820–1904), Pintér Sándor (1841–1915), Ferenczy Teréz (1828–1853), Komjáthy Jenő (1858–1895), Benczur Gyula (1844–1920), báró Lipthay Béla (1892–1974), Id. Szabó István (1903–1992), Vihar Béla (1908–1978), Králik Andor (1908–1981), Antal Károly (1921–1989).*

A *Szécsény és környékében* a kisebb településekről, történelmi és közigazgatási adatok mellett olvashattam romantikus történeteket is. *Ludányhalászi*ban a Ráday család egykori birtokain található a hagyomány szerint Szent István király kedvenc halastava. A Ráday kastélyban Kazinczy Ferenc és Petőfi Sándor is megfordult. Ma szociális otthon működik benne. *Nógrádszakál* a múlt században volt a megye postaközpontja. Itt fogadták a Pestről Losoncra haladó postakocsit. A községben két klasszicista kúria látható ma is. Természetvédelmi terület a parkja, Ráróspuszta–Litke barokk templomát 1776-ban építették. Még látható előtte az a hét tölgyfa, amiket 1896-ban a millennium alkalmából ültettek. *Ipolytarnóc* világhírességét Európában az egyedülálló őslénytani rezervátumának köszönheti. (Megkövesedett fenyőtörzs maradványok, ősflóra-növények lenyomatai, csigák, kagylók, cápafogak, őszállatok kövült lábnyomatai láthatóak a területen.) *Hollókő* 1987 óta szerepel a vi-

lágörökség listán. Népi építészet, népviselet, ízes tájszólás jellemzője az egykori palóctelepülésnek. Ugyanott látható Nógrád megye egyetlen helyreállított vára (Kacsics nemzetség építette a 13. században). *Endrefalva* – régészeti leletek kerültek itt elő. A Hunyadiak korában is Szécsényhez tartozott. *Rimóc* régi település, István kori pénzeket találtak itt a feltárt sírokban. Továbbá híres a népviseletéről. *Varsány* templomában Feszty Masának Szent Rita képe található.

Mindmegannyi ajánló kiránduláshoz irodalmi, néprajzi túrához.

Szenográdi Ferenc várostörténetét nem magyarázni, nem értékelni, csak ismertetni akartam, a teljesség igénye nélkül, és olvasásra ajánlani. A múlt ismerete, a lakóhely szeretete, az önismeret növekedését, a közösség összefogását erősítheti.

Ez a könyv nekem, az idegen olvasónak igaz örömet, kellemes tanulást (is) jelentett, a helytörténetírásnak pedig – úgy gondolom – komoly gazdagodást, Nógrád megyében.

Bojtor Károly: Halászfej vázlat